

Nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Bu Qanun Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 1-ci, 10-cu, 13-cü və 23-cü bəndlərinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasının ərazisində nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyətinin hüquqi, təşkilati və iqtisadi əsaslarını müəyyən edir, bu sahədə dövlət orqanlarının (qurumlarının), habelə hüquqi şəxslərin, xarici hüquqi şəxslərin filial və nümayəndəliklərinin (bundan sonra - hüquqi şəxslər) və fərdi sahibkarların fəaliyyətini, həmçinin onlar arasında yaranan münasibətləri tənzimləyir.

I-ci fəsil ÜMUMİ MÜDDƏALAR

Maddə 1. Əsas anlayışlar

1.1.Bu Qanunun məqsədləri üçün istifadə olunan əsas anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:

1.1.1. **daşıyıcı** - yük daşınması müqaviləsi əsasında və haqq müqabilində yükün olduğu yerdən təyinat yerinə daşınmasını həyata keçirən, nəqliyyat, icarə və ya istifadə hüququ ilə nəqliyyat vasitələrinə malik olan hüquqi şəxs və ya fərdi sahibkar;

1.1.2. **ekspeditor** - nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsi əsasında müəyyənləşdirilən nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərini müştərinin tapşırığı və vəsəiti hesabına göstərən və ya üçüncü şəxslər vasitəsilə göstərilməsini təşkil edən hüquqi şəxs və ya fərdi sahibkar;

1.1.3. **ekspeditora verilən maddə** - nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinin yerinə yetirilməsi üçün müştərinin ekspeditorun bank hesabına köçürülməklə ödədiyi pul;

1.1.4. **müştəri** - nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsi əsasında müəyyənləşdirilən nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərini göstərilməsi və ya üçüncü şəxslər vasitəsilə göstərilməsinin təşkil edilməsi üçün şəxsən və ya nümayəndəsi vasitəsilə tapşırq verən və nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərinin istifadəçisi olan hüquqi və ya fiziki şəxs;

1.1.5. **nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyəti** - yüklin daşınması ilə bağlı nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərinin göstərilməsi üzrə ekspeditor tərəfindən həyata keçirilən sahibkarlıq fəaliyyəti;

1.1.6. **nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyətinin iştirakçıları** - müştərilər, ekspeditorlar, daşıyıcılar və nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsində iştirak edən digər hüquqi və fiziki şəxslər;

1.1.7. **nəqliyyat-ekspedisiya xidmətləri** - nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsi əsasında yüklin bir və ya bir neçə nəqliyyat növü ilə daşınmasının təşkili və (və ya) həyata keçirilməsi ilə bağlı olan, ekspeditorlar tərəfindən göstərilən xidmətlər;

1.1.8. **yük** - daşınma məqsədilə təqdim edilmiş əmtəə və ya qeyri-əmtəə təyinatlı mal;

1.1.9. **yük-nəqliyyat sənədi** - müştəri və ya ekspeditor tərəfindən verilən, yükün müştəri tərəfindən təhvil verilməsi, eləcə də ekspeditor tərəfindən qəbul edilməsini, anbarda saxlanılmasını və təhvil verilməsini təsdiq edən sənəd.

1.2. Bu Qanunda istifadə olunan digər anlayışlar Azərbaycan Respublikasının normativ hüquqi aktları ilə müəyyən edilmiş mənaları ifadə edir.

Maddə 2. Nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyəti haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi

2.1. Nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyəti haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından, Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdən, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsindən, Azərbaycan Respublikasının Ticarət Gəmiçiliyi Məcəlləsindən, "Nəqliyyat haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunundan, bu Qanundan və bu sahəni tənzimləyən Azərbaycan Respublikasının digər normativ hüquqi aktlarından ibarətdir.

2.2. Əltd Azad İqtisadi Zonasında nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyəti sahəsində münasibətlər "Əltd Azad İqtisadi Zonası haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə uyğun olaraq tənzimlənir.

Maddə 3. Bu Qanunun tətbiq dairəsi

3.1. Bu Qanun yüklin ölkədaxili və beynəlxalq daşınmaları ilə bağlı nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsi zamanı həmin fəaliyyətin iştirakçıları arasında yaranan münasibətlərə şamil olunur.

3.2. Bu Qanunun müddəaları aşağıdakılara şamil edilmir:

3.2.1. boru kəmərləri və elektrik şəbəkəsi vasitəsilə yüklin daşınması;

3.2.2. "Avtomobil nəqliyyatı haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 3.2-ci maddəsində nəzərdə tutulan daşınmalar;

3.2.3. Azərbaycan Respublikası Ticarət Gəmiçiliyi Məcəlləsinin 3.2-ci maddəsində nəzərdə tutulan yüklin daşınması;

3.2.4. şəxsi istehlak məqsədilə onlayn platformalar vasitəsilə alınan yüklin daşınması;

3.2.5. xüsusi təyinatlı poçt rabitəsi vasitəsilə poçt göndərişlərinin daşınması.

2-ci fəsil NƏQLİYYAT-EKSPEDİSİYA FƏALİYYƏTİNİN HƏYAT A KEÇİRİLMƏSİ

Maddə 4. Nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyətinə həyata keçirmək üçün hüquqi əsaslar

4.1.Nəqliyyat-ekspedisiya xidmətləri müştəri və ekspeditor arasında bağlanmış nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsi əsasında həyata keçirilir.

4.2. Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərini göstərməsi ilə

bağlı fəaliyyətin həyata keçirilməsi üçün "Lisensiyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tələb olunduğu halda zəruri lisenziyanı və icazəni almalı, habelə bu Qanunla və Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş müvafiq müqavilələri bağlamalıdır.

Maddə 5. Nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsinin əsas prinsipləri

5.1. Nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsinin əsas prinsipləri aşağıdakılardır:

5.1.1. nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyəti iştirakçılarının hüquq bərabərliyi;

5.1.2. nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyəti iştirakçılarının iradə sərbəstliyi;

5.1.3. nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyətinin bütün iştirakçılarının maraqlarının nəzərə alınması və qorunmasının təmin edilməsi;

5.1.4. nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyəti iştirakçılarının pozulmuş hüquqlarının bərpasının təmin edilməsi və məhkəmə müdafiəsi.

Maddə 6. Nəqliyyat-ekspedisiya xidmətləri

6.1. Nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərinə ekspeditor tərəfindən aşağıdakılardan təşkilə və (və ya) həyata keçirilməsi daxildir:

6.1.1. daşınma üçün yüklin hazırlanması ilə bağlı xidmətlər: yüklin yığılması, yükün törkib hissələrinə ayrılması (mümkün olduğu halda), çəkisinin müəyyən olunması, taralanması və (və ya) qablaşdırılması, yenidən etikətlənməsi, markalanması, bərkidilməsi və çeşidləndirilməsi;

6.1.2. yüklin yüklənməsi və boşaldılması ilə əlaqədar xidmətlər: yükləmə-boşaltma və yenidən yüklənmə, bağlama və saxlama, o cümlədən bir neçə nəqliyyat növündən istifadə edilməklə yerinə yetirilən yük daşınmaları (qarışıq daşınmalar) zamanı yükün yerinin dəyişdirilməsi, yerləşdirilməsi, bərkidilməsi;

6.1.3. yüklin olduğu yerdə qəbulu, müxtəlif nəqliyyat növü ilə təyinat məntəqəsinə daşınması və təhvil verilməsi (o cümlədən yüklin "qapıdan-qapıya" çatdırılması prinsipi ilə);

6.1.4. nəqliyyat vasitələrinin cəlb edilməsi, yüklin vaxtında göndərilməsi üçün limanlara, demiryol stansiyalarına, anbarlara, terminallara və ya digər obyektlərə çatdırılması və daşınma üçün təqdim edilməsi;

6.1.5. müştərilərin mallarının daşınması üçün lazım olan avadanlıq, vaqon və konteynerlərə təmin edilməsi (istifadəyə verilməsi), o cümlədən müştərilərə və daşıyıcıya (ekspeditorun daşıyıcı qismində çıxış etdiyi hal istisna olmaqla) kilidləmə və möhürləmə qurğularının verilməsi;

6.1.6. yüklin kəmiyyətinin, eləcə də "Uyğunluğun qiymətləndirilməsi sahəsində akkreditasiya haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq akkreditasiya edilmiş uyğunluğun qiymətləndirən qurumlar tərəfindən keyfiyyətinin və texniki rəqləmentlərin tələblərinə uyğunluğunun yoxlanılması ilə bağlı işlərin təşkili;

6.1.7. limanlarda, demiryol stansiyalarında, anbarlarda, terminallarda və ya digər obyektlərdə yüklin gəlişinin və gedişinin qeydiyyatının aparılması;

6.1.8. yüklin daşınması ilə bağlı daşıyıcıya sifarişlər verilməsi;

6.1.9. yük yerlərinin sayının, yüklin çəkisinin və vəziyyətinin yoxlanılması, həmçinin itirilmiş yüklin artxışının təşkili;

6.1.10. nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərinin həyata keçirilməsi üzrə digər ekspeditorların xidmət növləri, tarifləri və iş rejimləri barədə məlumatların verilməsi;

6.1.11. xərclərin azaldılması məqsədilə nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinin şərtlərinə uyğun olaraq, həmçinin bir neçə nəqliyyat növündən istifadə edilməklə yerinə yetirilən yük daşınması zamanı (qarışıq daşınmalar) yüklin daşınması üçün optimal sxemin (marşrutun, ardıcılığın) seçilməsi;

6.1.12. yüklin daşınması üçün nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinin, habelə Azərbaycan Respublikasının normativ hüquqi aktları və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələri ilə müəyyən edilən digər nəqliyyat sənədlərinin tərtib olunması (rəsmiləşdirilməsi);

6.1.13. müvafiq nəqliyyat növünə uyğun olaraq nəqliyyat vasitələrinin və yüklin hazırlanması və əlavə təchizatı;

6.1.14. yüklin gömrük, fitosanitar, karantin, qida təhlükəsizliyi, sərhəd təhlükəsizliyi, sanitariya-gigiyena sahəsində normativ hüquqi aktların, o cümlədən müvafiq texniki rəqləmentlərin tətbiqinə uyğun olaraq daşınması;

6.1.15. yüklin daşınma prosesində müşayiət edilməsi, mühafizəsi və yüklin daşınması nəzərdə tutulan, habelə yüklin daşınma prosesi ilə bağlı müştəriyə mütəmadi məlumat verilməsi;

6.1.16. gömrük orqanlarına bəyannamələrin, yüklin və müşayiətədiçi sənədlərin təqdim edilməsi, gömrük rəsmiləşdirilməsinin həyata keçirilməsi üçün tədbirlərin görülməsi;

6.1.17. nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərinin göstərilməsi zamanı vergilərin, dövlət rüsumlarının, gömrük rüsumlarının və gömrük yığımlarının, habelə digər icbari ödənişlərin ödənilməsinin həyata keçirilməsi;

6.1.18. nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərinin həyata keçirilməsi ilə bağlı aidiyyəti hüquqi və fiziki şəxslərlə hesablaşmaların aparılması.

6.2. Nəqliyyat-ekspedisiya xidmətləri bu Qanunun və Azərbaycan Respublikasının digər normativ hüquqi aktlarının tələblərinə və nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinin şərtlərinə uyğun göstərilməlidir.

6.3. Ekspeditor yüklin daşınması ilə bağlı nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsində nəzərdə tutulmuş və Azərbaycan Respublikasının normativ hüquqi aktlarının tələblərinə zidd olmayan digər xidmətlər göstərə bilər.

3-cü fəsil NƏQLİYYAT-EKSPEDİSİYA FƏALİYYƏTİ SAHƏSİNDƏ DÖVLƏT TƏNZİMLƏMƏSİ

Maddə 7. Nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyəti sahəsində dövlət tənzimləməsinin əsas məqsədləri və dövlətin vəzifələri

7.1. Nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyəti sahəsində dövlət tənzimləməsinin əsas məqsədləri nəqliyyat-ekspedisiya xidmətləri bazarının formalaşması, inkişafı və Azərbaycan Respublikasının, həmçinin hüquqi şəxslərin və fərdi sahibkarın iqtisadi maraqlarının qorunmasıdır.

7.2. Nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyəti sahəsində dövlətin əsas vəzifələri aşağıdakılardır:

7.2.1. vahid dövlət siyasətinin formalaşdırılması, o cümlədən dövlət proqramlarının, strategiyaların, milli fəaliyyət planlarının, konsepsiyaların və bu kimi digər sənədlərin (bundan sonra - dövlət proqramları) hazırlanması və həyata keçirilməsi;

7.2.2. Azərbaycan Respublikasının normativ hüquqi aktların qabaqcıl beynəlxalq təcrübəyə uyğunlaşdırılması;

7.2.3. nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsi zamanı ətraf mühitin mühafizəsi;

7.2.4. inhisarçılıq fəaliyyətinin və haqsız rəqəbatın qarşısının alınması, azad və səğlam rəqəbat mühitinin təmin olunması, eləcə də müştəri və ekspeditorun hüquqlarının qorunması üçün tədbirlərin görülməsi;

7.2.5. investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması, habelə yerli və xarici investisiyaların cəlb edilməsi üçün tədbirlərin görülməsi;

7.2.6. normativ hüquqi aktların tələblərinə riayət olunmasının təmin edilməsi və pozulmasının qarşısının alınması.

Maddə 8. Nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyətinə dövlət dəstəyi

8.1. Nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyətinə dövlət dəstəyi nəqliyyat sahəsində və digər iqtisadi sahələrdə inkişafın təmin edilməsi ilə bağlı qəbul edilən dövlət proqramlarına uyğun olaraq müəyyənləşdirilir və həyata keçirilir.

8.2. Nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyətinə dövlət dəstəyi aşağıdakılardan ibarətdir:

8.2.1. nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərinin həcmnin artırılması;

8.2.2. nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyəti ilə bağlı normativ hüquqi aktların hazırlanmasında ekspeditorların iştirakının təmin edilməsi;

8.2.3. ekspeditorların nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyəti sahəsində maarifləndirilməsi üçün informasiya-məsləhət xidmətinin təşkili;

8.2.4. ixtisaslaşmış müəssisələr cəlb edilməklə nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyəti sahəsində çalışan şəxslərin peşə hazırlığını və ixtisaslarının artırılması üçün ödənişli təlimlərin təşkil edilməsi;

8.2.5. ekspeditorların ictimai birliklərinin yaradılmasının və fəaliyyətinin dəstəklənməsi;

8.2.6. ekspeditorların ictimai birliklərinin nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyəti sahəsində ixtisaslaşmış beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığının təşviq və inkişaf etdirilməsi;

8.2.7. Azərbaycan Respublikası ekspeditorlarının beynəlxalq bazarda rəqəbat qabiliyyətinin artırılması.

4-cü fəsil NƏQLİYYAT-EKSPEDİSİYA MÜQAVİLƏSİ

Maddə 9. Nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinin mahiyyəti

9.1. Nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinə əsasən, bir tərəf (ekspeditor) ona veriləcək maddə müqabilində digər tərəfin (müştəri) tapşırığı əsasında və vəsəiti hesabına müqavilədə nəzərdə tutulan nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərini təşkilini və göstərilməsini həyata keçirir.

9.2. Nəqliyyat-ekspedisiya xidmətləri mütəmadi həyata keçirildikdə müştəri ilə ekspeditor arasında uzunmüddətli nəqliyyat-ekspedisiya müqavilələri bağlanıla bilər.

Maddə 10. Nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsi

10.1. Nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsi yazılı formada (kağız daşıyıcıda və ya elektron sənəd formasında) bağlanılır.

10.2. Nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinin bağlanılması məqsədilə ekspeditor müştəriyə aşağıdakı məlumatları və sənədləri təqdim edir:

10.2.1. hüquqi şəxs üçün - adı, faktiki və hüquqi ünvanı, hüquqi şəxslərin dövlət reyestrində çıxarışını və vergi uçotuna alınması haqqında şəhadətnamənin surətini;

10.2.2. fərdi sahibkar üçün - soyadı, adı və atasının adı, eləcə də qeydiyyat ünvanı, vergi uçotuna alınması haqqında şəhadətnamənin surəti;

10.2.3. ekspeditor tərəfindən göstərilən nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərinin siyahısı və maddə məbləği;

10.2.4. nəqliyyat-ekspedisiya xidmətləri üzrə maddə və nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinin icrası üzrə çəkilən xərclərin həyata keçirilmə forması və hesablaşma qaydası;

10.2.5. müxtəlif nəqliyyat növləri ilə yüklərin daşınması tarifləri, belə daşınmaların müddəti (o cümlədən çatdırılma müddəti), qaydaları və şərtləri haqqında məlumat;

10.2.6. müştərinin sorğu etdiyi digər məlumatlar (əldə edilməsi qanunla məhdudlaşdırılan məlumatlar həmin məlumatlardan istisfadi tən-

zimləyən normativ hüquqi aktların tələblərinə uyğun olaraq ekspeditor tərəfindən verilir).

10.3. Nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsində aşağıdakı sortlər və məlumatlar qeyd edilir:

10.3.1. müqavilənin şərtləri haqqında məlumatlar:

10.3.1.1. hüquqi şəxslər üçün - adı, hüquqi ünvanı, təşkilati-hüquqi forması və vergi ödəyicisinin cənilləşdirmə nömrəsi;

10.3.1.2. fərdi sahibkarlar üçün - soyadı, adı, atasının adı, qeydiyyat ünvanı və fərdi identifikasiya nömrəsi, habelə vergi ödəyicisinin cənilləşdirmə nömrəsi;

10.3.1.3. cənəbilər və vətəndaşlığı olmayan fərdi sahibkarlar üçün - soyadı və adı (adları), Azərbaycan Respublikasının ərazisində və ya Azərbaycan Respublikasının hüdudlarından kənarda qeydiyyat ünvanı, eləcə də fərdi identifikasiya nömrəsi (olduqda);

10.3.2. nəqliyyat-ekspedisiya xidmətinin növü;

10.3.3. yükün adı, növü, çəkisi və həcmi;

10.3.4. xidmətin göstərilmə, o cümlədən yükün daşınma müddəti;

10.3.5. yükün olduğu yer (çixış yeri) və təyinat yeri, eləcə də yük yerləri;

10.3.7. yükün dəyəri (müştəri tərəfindən yükün dəyəri olan edildiyi təqdirdə qeyd olunur);

10.3.8. yükün daşınma və ya anbarda saxlanma müddəti;

10.3.9. xüsusi təhlükəli və potensial təhlükəli yük olduqda - təhlükənin konkret növü, rəftar qaydası və belə hallarda yerinə yetirilməli ehtiyat tədbirləri;

10.3.10. nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərinin sortləri barəsində müştərinin xüsusi göstərişləri;

10.3.11. yüklə birlikdə verilmiş sənədlərin siyahısı;

10.3.12. qeydin tərtib edildiyi yer və tarix;

10.3.13. qeydi tərtib edən şəxsin vəzifəsi, soyadı, adı və atasının adı.

10.4. Ekspeditor qeydinin və anbar qeydinin 1 (bir) nüsxəsi 2 (iki) gün ərzində ekspeditor tərəfindən müştəriyə (yük alana) təqdim edilir.

10.5. Nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinin şərtləri bu Qanunun 12.3-cü, 13.1-civə 13.3-cü maddələrində nəzərdə tutulanlara əlavə olaraq zəruri hesab etdikləri digər məlumatları yük-nəqliyyat sənədlərinə daxil edə bilərlər.

10.6. Beynəlxalq yük daşınmaları ilə bağlı nəqliyyat-ekspedisiya xidmətləri həyata keçirilərkən Azərbaycan Respublikasının qoşulduğu beynəlxalq müqavilələrdə nəzərdə tutulan sənədlərin, o cümlədən beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən bu sahədə tövsiyə olunan sənədlərin nümunələrindən istifadə olunur.

10.7. Nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinə əsasən ekspeditor bir yük-nəqliyyat sənədi (ekspeditorun qeydi və ya anbar qeydi) əsasında bir neçə müştərinin yüklinin daşınmasını həmin müştərilərin hamısının adından yükləndirən və ya yükün qismində çıxış etməsi sortlə təşkil edə bilər.

10.8. Əgər bir neçə müştərinin yükünün aralıq və son təyinat yerləri cənindirsə, ekspeditor bu əşyaları qruplaşdıraraq daşınmasını təşkil edə bilər.

10.9. Azərbaycan Respublikasının ərazisində daxil daşınan yükler dövlət dilində, digər ölkələrə daşınan yükler isə xarici dildə tərtib edilən yük-nəqliyyat sənədləri ilə müşayiət olunur.

10.10. Nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsi ilə başqa hal nəzərdə tutulmadıqda, ekspeditor yükün təyinat yerində daşıyıcıdan təhvil alınması zamanı müvafiq rəsmiləşdirilmələrini aparılmasında iştirak edir.

10.11. Müştəri tərəfindən ekspeditora tapşırılacaq sənədlərin qaydası, eləcə də ölkədaxili daşınması ilə bağlı olan nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərinin dairəsi nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsində şərtlərin razılığı ilə müəyyən olunur.

10.12. Nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinə əsasən ekspeditor bir yük-nəqliyyat sənədi (ekspeditorun qeydi və ya anbar qeydi) əsasında bir neçə müştərinin yüklinin daşınmasını həmin müştərilərin hamısının adından yükləndirən və ya yükün qismində çıxış etməsi sortlə təşkil edə bilər.

10.13. Əgər bir neçə müştərinin yükünün aralıq və son təyinat yerləri cənindirsə, ekspeditor bu əşyaları qruplaşdıraraq daşınmasını təşkil edə bilər.

10.14. Ekspeditor tərəfindən göstəriləcək nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərinin növlərini asılı olaraq daşıma, tapşırq, podrat, komissiya və nəqliyyat-ekspedisiya müqavilələrini əhatə edən qarışıq müqavilələr bağlanıla bilər.

10.15. Ekspeditor tərəfindən müştəriyə göstərilən, o cümlədən Azərbaycan Respublikasının və ya digər dövlətlərin ərazisində yüklin ixrac, idxal, tranzit, eləcə də ölkədaxili daşınması ilə bağlı olan nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərinin dairəsi nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsində şərtlərin razılığı ilə müəyyən olunur.

10.16. Nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinə əsasən ekspeditor bir yük-nəqliyyat sənədi (ekspeditorun qeydi və ya anbar qeydi) əsasında bir neçə müştərinin yüklinin daşınmasını həmin müştərilərin hamısının adından yükləndirən və ya yükün qismində çıxış etməsi sortlə təşkil edə bilər.

10.17. Əgər bir neçə müştərinin yükünün aralıq və son təyinat yerləri cənindirsə, ekspeditor bu əşyaları qruplaşdıraraq daşınmasını təşkil edə bilər.

10.18. Ekspeditor tərəfindən göstəriləcək nəqliyy

Nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Əvvəl 2-ci səh.

17.1.4. ekspeditora tapşırığı rəsmiləşdirmək, eləcə də onun təhlğini və etibarlılığını təmin etmək;

17.1.5. nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsi üzrə öhdəliklərin düzgün icra edilməsi, yüklərin təhlükəsiz şərətdə daşınması, gömrük, fitosanitar, karantin, qida təhlükəsizliyi, sərhəd təhlükəsizliyi, sanitariya-gigiyena sahəsində normativ hüquqi aktların, o cümlədən müvafiq texniki rəqləməntin tələblərinə riayət olunması üçün zəruri olan müşayiətedici sənədləri ekspeditora təqdim etmək;

17.1.6. nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsi üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olduqda ekspeditora etibarnamə vermək;

17.1.7. Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 853.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş məlumatlar, habelə yükün adı, keyfiyyəti və digər xüsusiyyətləri (xarakteri), daşınma şərtləri, eləcə də üçüncü şəxslərə və ya onların əmlakına, digər yüklərə və ya ətraf mühitə zərər vura biləcək tez xarab olma xüsusiyyətləri (xarakter) barədə ekspeditora tam, dəqiq və etibarlı məlumatları yazılı formada vermək;

17.1.8. ekspeditora verdiyi tapşırığı dəyişdirməsi və ya geri götürməsi barədə 2 (iki) iş günü ərzində məlumat vermək, bununla əlaqədar nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş qaydada ekspeditorun razılığını almaq və yaranan xərcləri və ekspeditorla razılaşdırılmış əlavə maddələri;

17.1.9. ekspeditorun nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinin icrası üzrə çəkdiyi xərcləri (təsdiqedic sənədlər əsasında) və maddələri;

17.1.10. Azərbaycan Respublikasının normativ hüquqi aktlarında və ya nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmadıqda ekspeditora verdiyi qeyri-dəqiq və ya natamam məlumatlar və ya tapşırıqlar, həmçinin müqavilə üzrə müəyyən edilmiş öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi və ya lazımi qaydada yerinə yetirilməməsi nəticəsində ətraf mühitə, əmlak, ekspeditora və digər şəxslərə vurduğu zərərini ödəmək;

17.1.11. bu Qanunla müəyyən edilmiş digər vəzifələri yerinə yetirmək.

17.2. Müştəri ekspeditorun nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinin icrası üzrə çəkdiyi xərcləri (təsdiqedic sənədlər əsasında) və maddələri ödəyənə və ya həmin ödənişlərin edilməsinə zəmanət verənə qədər ekspeditora yükün saxlanılmasına çəkdiyi xərclər üzrə ödənişləri həyata keçirməlidir.

17.3. Nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinin şərtlərinə uyğun olaraq müşayiəti daşıyıcı və ya ekspeditor tərəfindən təşkil edilməli yüklər istisna olmaqla, aşağıdakı yüklərin müqaviləti olunması onların daşınma təhlükəsizliyinə zəmanət verilməklə və yüklərin daşınması zamanı baş vermiş qəza hadisəsi barədə xəbərdarlıq etməklə, həmçinin qəzanın nəticələrini aradan qaldırmaq üçün lazım vasitələrə və işçi qüvvəyə malik olmaqla müştəri tərəfindən təşkil edilir:

17.3.1. öz xüsusiyyətlərinə görə xüsusi daşıma şəraiti tələb edən yüklər (partlayıcı və pirotexniki materiallar, radioaktiv, sıxılmış və özünəməxsus maddələr, radioaktiv, sıxılmış və özünəməxsus qazlar, tezəlişən mayələr (maye yanacaqlardan başqa), güclü zəhərləyici təsiri olan maddələr, aşındırıcı maddələr və digər təhlükəli yüklər);

17.3.2. xüsusi mühafizə tələb edən yüklər (qiymətli daşlar və metallar, zərgərlik, incəsənət məmulatları və antiq əşyalar, rəsm əsərləri, heykəllər və digər incəsənət əsərləri);

17.3.3. daşıma prosesində qulluq tələb edən yüklər (canlı heyvanlar, dərman vasitələri, tez xarab olan mallar, kövrək və qırıla bilən əşyalar, musiqi alətləri, elektron və optik alətlər və digər bu kimi yüklər).

Maddə 18. Ekspeditorun hüquqları

18.1. Ekspeditorun hüquqları aşağıdakılardır:

18.1.1. yükəndərən və yükəlan qismində çıxış etmək;

18.1.2. yükü təhvil aldığı (qəbul etdiyi) zaman müştərinin aşkar edilmiş çatışmazlıqların aradan qaldırmasını tələb etmək;

18.1.3. nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmadıqda müqavilə üzrə öhdəliklərin yerinə yetirmək üçün üçüncü şəxsləri cəlb etmək;

18.1.4. daşıma müqaviləsi əsasında yüklərin daşıyıcılar tərəfindən daşınmasına nəzarət etmək və ya sərəncamında olan nəqliyyat vasitələri ilə yüklərin daşınmasını həyata keçirmək;

18.1.5. nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsində nəzərdə tutulan qaydada nəqliyyatın növünü, nəqliyyat vasitələrini, hərəkət sxemini (marşrutunu), yüklərin çatdırılma üsulunu, daşıma qaydasını (ardıcılığını) və digər şərtlərini seçmək və ya dəyişdirmək, bu məqsədlə müqavilələr bağlamaq;

18.1.6. müştəridən nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsi üzrə vəzifələrinin icrası üzrə çəkilən xərclərin (təsdiqedic sənədlər əsasında), habelə müqavilə ilə müəyyən edilmiş maddədən ödənilməsinin təminatı etmək;

18.1.7. müştəridən nəqliyyat-ekspedisiyası müqaviləsinin həmin müqavilədə qeyd edilən tələblərə uyğun yerinə yetirilməsi üçün dəqiq sənədlərin və məlumatların alınmasına qədər nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsi üzrə öhdəliklərin icrasına başlamamaq;

18.1.8. müştərinin nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinin düzgün yerinə yetirilməsi üçün təqdim etdiyi sənədlərin və məlumatların haqiqiliyini yoxlamaq;

18.1.9. müştərinin tapşırıqlarından kənara çıxmaq zərurəti yaranıqda, xüsusən yükün zədələnməsinə, insanların həyat və sağlamlığına, əmlakın və ətraf mühitin təhlükəsizliyinə təhdidlər yaranıqda hallarda bununla bağlı müştərinin əvvəlcədən razılığını almaq üçün bu cür zərər

rərət yaranıqda andan dərhal sonra sorğu vermək, eləcə də bu sorğuya 1 (bir) gün ərzində cavab almaq mümkün olmadıqda, müştərinin mümkün olduğu ilk anda məlumatlandırmaq şərtilə öz mühazəsi əsasında hərəkət etmək;

18.1.10. müştərinin bu Qanunun və nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinin şərtlərinə uyğun olmayan tapşırıqlarının icrasından imtina etmək;

18.1.11. bu Qanunun 19-cu maddəsində qeyd olunan halda yükü saxlamaq və ya saxlanılması üçün üçüncü tərəfə təqdim etmək;

18.1.12. bu Qanunla müəyyən edilmiş qaydada nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinin birtərəfli qaydada ləğv etmək;

18.1.13. bu Qanunun 21.2-ci maddəsində qeyd edilən məqsədlərə nail olmaq üçün ekspeditorların ictimai birliklərini yaratmaq;

18.1.14. bu Qanunda müəyyən edilmiş digər hüquqlardan istifadə etmək.

18.2. Ekspeditor təhlükəli, tez xarab olan və xüsusi daşınma şərtləri (şəraiti) tələb edən yükləri müştəri tərəfindən onların daşınma şərtləri (şəraiti) barədə yazılı və ya elektron formada məlumat verildiyi halda qəbul edir (təhvil alır).

Maddə 19. Ekspeditorun yükü saxlamaq hüququ

19.1. Ekspeditor müştəri tərəfindən nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsi ilə müəyyən edilən öhdəliklər icra olunmadıqda, eləcə də müqavilənin icrası üzrə çəkdiyi xərcləri və maddələri ödənilməklə müştərinin yükünü saxlamaq hüququna malikdir. Ekspeditor yükün saxlanılması barədə növbəti gündən gec olmayaraq müştəriyə yazılı məlumat (kağız daşıyıcıda və ya elektron sənəd formasında) verir.

19.2. Ekspeditor yükü müştəri tərəfindən nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsində göstərilən öhdəliklər icra olunana, eləcə də müqavilənin icrası üzrə çəkdiyi xərcləri, maddələri və yükün saxlanılma xərcləri ödənilənə və ya müştəri tərəfindən həmin ödənişlərin edilməsinə zəmanət verilənə və ya həmin ödənişlər üzrə müvafiq məbləğin məhkəmədə depozito qoyulmasına qədər saxlaya bilər.

Maddə 20. Ekspeditorun vəzifələri

20.1. Ekspeditorun vəzifələri aşağıdakılardır:

20.1.1. müştəri qarşısında nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsi üzrə müəyyən edilmiş öhdəlikləri yerinə yetirmək;

20.1.2. yükü xarici xüsusiyyətlərinə (görünüşü, vəziyyəti, yerlərin sayı, qablaşdırmanın növü və vəziyyəti, tarası, markalanması), habelə ekspeditorun qeydi və anbar qeydi sənədlərinə əsasən təhvil almaq (qəbul etmək);

20.1.3. yükü təhvil aldığıqda (qəbul etdikdə) yük-nəqliyyat sənədlərini rəsmiləşdirmək, eləcə də onların təhlğına və etibarlılığına nəzarət etmək;

20.1.4. yükü təhvil aldığı (qəbul etdiyi) zaman yükün nəqliyyat vasitəsinə düzgün yüklənməsinə xoxlamaq;

20.1.5. nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərini Azərbaycan Respublikasının normativ hüquqi aktlarına, nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinə, müştərinin bu Qanun və müqavilə ilə müəyyən edilmiş qaydada verilən tapşırıqlarına uyğun olaraq göstərmək;

20.1.6. bu Qanunun 18.1.10-cu maddəsində ekspeditorun müştərinin tapşırıqlarından kənara çıxmaq hüququnun müəyyən olunduğu hal istisna olmaqla, müştərinin tapşırıqlarını dəqiq icra etmək;

20.1.7. nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsində nəzərdə tutulan vəzifələrinin ondan asılı olmayan səbəblərdən tam və ya qismən icra edilməməsi, o cümlədən bu Qanunun 16.1.3-cü maddəsində qeyd edilən hallarla bağlı müştərinin dərhal məlumatlandırmaq;

20.1.8. müştəri tərəfindən qeyri-dəqiq və ya natamam məlumatlar verildiyi təqdirdə nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinin dəqiq icrasını təmin etmək məqsədilə ondan zəruri sənədləri və məlumatları sorğu əsasında yazılı və ya elektron formada almaq;

20.1.9. nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsi, eləcə də müştərinin verdiyi etibarnamə əsasında müştərinin adından nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinə uyğun olaraq müqavilələr bağlamaq, həmçinin bağladığı müqavilələrin əslini 5 (beş) gün ərzində müştəriyə təqdim etmək;

20.1.10. nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərini göstərməsi və yüklərin daşınması zamanı yaranan çətinliklər barədə xəbərdarlandıran müştəriyə məlumat vermək, tariflərin və daşınma şərtlərini, habelə nəqliyyat növünü, nəqliyyat vasitələrini, hərəkət sxemini (marşrutunu), yükün çatdırılma üsulunu və daşıma qaydasını (ardıcılığını) və digər şərtlərini müştəri ilə razılaşdırmaq dəyişdirmək;

20.1.11. nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinin icrası zamanı müştərinin maraqları çərçivəsində hərəkət etmək, o cümlədən müştərinin xərclərini azaltmaq və yükün təhlükəsizliyini təmin etmək;

20.1.12. nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərini göstərməsi zamanı yükün təhlğini, bütövlüyünü və zədələnməməsinə (xarab olumasını) təmin etmək, habelə nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsində razılaşdırılmış müddətlərə riayət etmək;

20.1.13. itirilmiş yükün (daşıyıcı kimi çıxış etdikdə isə daşıyıcıya verilənəkdə itirilmiş yükün) axtarılmasını təmin etmək, habelə yükün nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinin icrasında iştirak edən üçüncü şəxsin hərəkəti və ya hərəkətsizliyi nəticəsində itirildiyi, məhv olduğu və ya zədələndiyi təqdirdə görülən tədbirlər barədə müştərinin 5 (beş) gün ərzində məlumatlandırmaq;

20.1.14. nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsi üzrə vəzifələrinin icrası üzrə yaranan xərclərin, vergilərin və digər icbari ödənişlərin vaxtında və tam ödənilməsinin təminatı etmək;

20.1.15. nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsi ilə müəyyən edildiyi halda gömrük, fitosanitar, karantin, qida təhlükəsizliyi, sərhəd təhlükəsizliyi, sanitariya-gigiyena sahəsində normativ hüquqi aktların, o cümlədən müvafiq texniki rəqləməntlərin tələblərinin yerinə yetirilməsini təmin etmək;

20.1.16. nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsi üzrə müəyyən edilmiş öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi və ya lazımi qaydada yerinə yetirilməməsi nəticəsində müştəriyə və digər şəxslərə vurduğu zərərini ödəmək;

20.1.17. bütün hallarda müştərinin mənafələrini qorumaq və onun maraqları çərçivəsində hərəkət etmək;

20.1.18. müşayiətedici sənədləri, habelə Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 853.1-ci maddəsində qeyd edilən sənədləri və məlumatları daşıyıcıya təqdim etmək;

20.1.19. nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərini yükə, ətraf mühitə, əmlak, insanların həyat və sağlamlığına zərər vurmaqdan və ya digər təhlükələr törətmədən həyata keçirmək;

20.1.20. müştərinin tapşırıqlarının qeyri-dəqiq və ya natamam olduğu, habelə bu Qanunla və nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinə uyğun gəlmədiyi hallarda özündən asılı olmayan səbəblərdən müştərinin tapşırıqlarını 2 (iki) iş günü ərzində dəqiqləşdirmə bilmədikdə, nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərini müştərinin maraqlarından çıxış edərək və mənafəllərini qorumaq şərtilə göstərmək;

20.1.21. bu Qanunla müəyyən edilmiş digər vəzifələri yerinə yetirmək.

20.2. Bu Qanunun 18.1.10-cu maddəsinin tələbi nəzərə alınmaqla, müştərinin tapşırıqlarından kənara çıxmaq zərurəti yaranıqda, xüsusən yükə, ətraf mühitə, əmlak, insanların həyat və sağlamlığına zərər vurma təhlükəsi və ya digər təhlükə yaranıqda hallarda ekspeditor bununla bağlı müştərinin əvvəlcədən razılığını almağa borcludur.

20.3. Ekspeditor xidmətlərindən şəxsi, ailə, məişət və sahibkarlıq fəaliyyəti ilə bağlı olmayan digər tələbatların ödənilməsi üçün istifadə edən şəxslərə onların tələbi əsasında istehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının normativ hüquqi aktları ilə müəyyən edilmiş hüquqları barədə məlumat verməlidir.

Maddə 21. Ekspeditorların ictimai birlikləri

21.1. Ekspeditorlar könüllü olaraq Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi, "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestrində qeydiyyatı" və "Qeyri-hökumət təşkilatları (ictimai birliklər və fondlar) haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə müəyyən edilmiş qaydada yaradılan ictimai birliklərdə birləşə bilərlər.

21.2. Ekspeditorların ictimai birlikləri aşağıdakı məqsədlər üçün yaradılır:

21.2.1. üzvlərin fəaliyyətini əlaqələndirmək;

21.2.2. nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərinin keyfiyyətini və peşəkarlıq səviyyəsinin artırılması məqsədilə rəqabət səviyyəsinin yüksəldilməsinə yönəldilən tədbirlər planlaşdırmaq və həyata keçirmək;

21.2.3. müvafiq qurumlarda və məhkəmədə üzvlərinin qanuni hüquqlarını və mənafəyini müdafiə etmək, habelə maraqlarının qorunması üçün tədbirlər görmək;

21.2.4. nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyəti sahəsində normativ hüquqi aktların layihələrinin hazırlanmasına iştirak etmək, təkliflər hazırlamaq və aidıyioti dövlət orqanlarına (qurumlarına) təqdim etmək;

21.2.5. nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərinin beynəlxalq iqtisadi məkana inteqrasiya olunmasına iştirak etmək;

21.2.6. nəqliyyat, nəqliyyat-ekspedisiya və digər logistika sahələri üzrə beynəlxalq təşkilatların fəaliyyətində iştirak etmək;

21.2.7. nəqliyyat, nəqliyyat-ekspedisiya və digər logistika sahələri üzrə beynəlxalq təşkilatların tövsiyələrinin ölkə üzrə yerinə yetirilməsinə dair aidıyioti dövlət orqanlarına (qurumlarına) təkliflər vermək;

21.2.8. yaradılması zamanı qarşısına qoyulan və nizamnaməsində qeyd edilən digər məqsədlərə nail olmaq üçün tədbirlər görmək.

6-cı fəsil NƏQLİYYAT-ƏKSPEDİSİYA MÜQAVİLƏSİ ÜZRƏ MƏSULİYYƏT

Maddə 22. Məsuliyyətin ümumi əsasları

22.1. Nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsində nəzərdə tutulan öhdəliklərinin yerinə yetirilməsinə, yaxud lazımi qaydada yerinə yetirilməsinə görə müştəri və ekspeditor bu Qanunla və Azərbaycan Respublikasının digər qanunlarına, habelə müqaviləyə uyğun olaraq müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

22.2. Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə müəyyən edilmiş hallar istisna olmaqla, məsuliyyətin məhdudlaşdırılması və ya təbiiq olunmaması haqqında ekspeditorla müştəri arasındakı razılaşma etibarsızdır.

22.3. Bu Qanunun 23.4-cü, 25.2-ci, 26.2-ci və 26.3-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, ekspeditor və ya müştəri nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinin şərtlərini pozduqda həmin müqavilə üzrə öhdəliklərinin icra etməli, habelə digər tərəfə vurduğu zərərini əvəzini ödəməlidir.

22.4. Nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərinin həyata keçirilməsində iştirak edən və ekspeditorun cəlb etdiyi üçüncü şəxs tərəfindən müştəriyə vurulan zərərə görə ekspeditor məsuliyyət daşıyır. Vurulan zərəri ödədikdən sonra ekspeditor həmin üçüncü şəxsə qarşı Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə və Azərbaycan

Respublikasının Mülki Prosessual Məcəlləsinə uyğun olaraq iddia qaldıra (reqres tələbi irəli sürə) bilər.

Maddə 23. Yükün itirilməsinə (məhv olmasına), əskik çıxmasına və ya zədələnməsinə (xarab olmasına) görə ekspeditorun müştəri qarşısında məsuliyyətinin əsasları və dərəcəsi

23.1. Ekspeditor özü və ya səlahiyyətli nümayəndəsi tərəfindən yükü qəbul etdikdən sonra nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsində göstərilən yükəlan və ya onun səlahiyyətli nümayəndəsinə çatdıranaq həmin yükün itirilməsinə (məhv olmasına), əskik çıxmasına və ya zədələnməsinə (xarab olmasına) görə müştəri qarşısında Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin 859-cu maddəsinə uyğun olaraq məsuliyyət daşıyır, bu şərtlə ki, yükün itirilməsinin (məhv olmasının), əskik çıxmasının və ya zədələnməsinin (xarab olmasının) ondan asılı olmayan hallar nəticəsində, eləcə də qarşılaşılmaq qüvvə səbəbindən baş verdiyini sübut etməsin.

23.2. Ekspeditor müştəri qarşısında aşağıdakı hədlərdə məsuliyyət daşıyır:

23.2.1. müştəri tərəfindən elan edilmiş dəyər əsasında ekspeditor tərəfindən daşınmaq üçün qəbul edilmiş yükün itirilməsinə, məhv olmasına və əskik çıxmasına görə - yükün və ya əskik çıxan hissəsinin elan edilmiş dəyəri nisbətində;

23.2.2. elan edilməmiş dəyər əsasında ekspeditor tərəfindən daşınmaq üçün qəbul edilmiş yükün itirilməsinə, məhv olmasına və əskik çıxmasına görə - yükün və ya əskik çıxan hissəsinin faktiki dəyəri nisbətində;

23.2.3. müştəri tərəfindən elan edilmiş dəyər əsasında ekspeditor tərəfindən daşınmaq üçün qəbul edilmiş yükün zədələnməsinə (xarab olmasına) görə - yükün elan edilmiş dəyərinin azaldığı məbləğdə və ya zədələnməsi (xarab olması) yükü bərpa etmək mümkün olmadıqda elan edilmiş dəyəri nisbətində;

23.2.4. elan edilməmiş dəyər əsasında ekspeditor tərəfindən daşınmaq üçün qəbul edilmiş yükün zədələnməsinə (xarab olmasına) görə - yükün faktiki dəyərinin azaldığı məbləğdə və ya zədələnməsi (xarab olması) yükü bərpa etmək mümkün olmadıqda faktiki dəyəri nisbətində.

23.3. Yükün elan edilmiş dəyəri nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsində və ya ekspeditorun qeydində göstərilən qiymətə əsasən müəyyən edilir. Yükün faktiki dəyəri isə onun bazar qiymətinə, bu mümkün olmadıqda isə analoji malların mövcud bazar qiymətinə əsasən müəyyən edilir.

23.4. Ekspeditor yükün itirilməsi (məhv olması), əskik çıxması və ya zədələnməsi (xarab olması) nəticəsində müştəriyə dəymiş zərərini və müştərinin əldən çıxmış gəlirlərinin əvəzinə ödəməklə yanaşı, müştəri tərəfindən nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsinə əsasən ödənilən maddə müştəriyə geri qaytarır.

23.5. Daşıyıcı tərəfindən yük daşımağa qəbul edildikdən sonra 3 (üç) ay ərzində çatdırılmadıqda və ya nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş çatdırılma müddətinin bitdiyi tarixdən 30 (otuz) gün sonra yükəlan təhvil verilmədikdə əksi sübut edilmədikdə yük itirilmiş hesab olunur. Təyinat yerinə çatdırılan, lakin maddəndə ödənilməsinə səbəbindən nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsində göstərilən yükəlan və ya onun səlahiyyətli nümayəndəsinə təhvil verilməyən yük itirilmiş hesab olunur, bu şərtlə ki, ekspeditor nəqliyyat-ekspedisiya xidmətlərinin göstərilməsi barədə müştəriyə dərhal yazılı və ya elektron formada məlumat versin.

23.6. Nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmadıqda ekspeditor yükü qəbul etdikdən sonra müştəri (yükəlan) qarşısında yükün qablaşdırılmasının mövcud olumamasına, habelə yükün çəkisinin və sayının təkrar yoxlanılması nəticəsində əskik çıxmasına, yükün zəhərin görünən qüsurlarının olmasına görə məsuliyyət daşıyır. Müştəri daşınma üçün hazırladığı və qablaşdırdığı yükün zəhərin görünməyən qüsurları üçün, habelə qiymətli əşyaların, tez xarab olan və ya təhlükəli yüklərin, həmçinin xüsusi mühafizə tələb edən yüklərin bəyan edilməməsinə görə ekspeditor (yükəlan) qarşısında cavabdehdir.

Maddə 24. Yükün itirilməsi (məhv olması), əskik çıxması və ya zədələnməsi (xarab olması) barədə bildiriş

24.1. Yükün təhvil verilməsi zamanı nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsində göstərilən yük-

alan və ya onun səlahiyyətli nümayəndəsi yükün itirilməsi (məhv olması), əskik çıxması və ya zədələnməsi (xarab olması) barədə ekspeditora yazılı şəkildə (kağız daşıyıcıda və ya elektron sənəd formasında) bildiriş təqdim etmədiyi və həmin bildirişdə yükün əskik çıxmasının və ya zədələnməsinin (xarab olmasının) ümumi səbəbini göstərmədiyi halda, bu Qanunun 24.2-ci maddəsində qeyd edilən hal istisna olmaqla, yük tam şəkildə və zədələnməmiş (xarab olmamış) formada qəbul edilmiş hesab olunur.

24.2. Yükün itirilməsi (məhv olması), əskik çıxması və ya zədələnməsi (xarab olması) nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsində göstərilən yükəlan və ya onun səlahiyyətli nümayəndəsi tərəfindən qəbul edildikdən sonra aşkar edildikdə, bu Qanunun 24.1-ci maddəsində qeyd edilən bildiriş yük qəbul edildikdən sonra 30 (otuz) gün ərzində ekspeditora təqdim edilir. Bildirişin verilmə tarixi ekspeditorun bu bildirişi aldığı gün hesab olunur.

Maddə 25. Nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsi üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilmə müddətinin pozulmasına görə ekspeditorun məsuliyyətinin əsasları və dərəcəsi

25.1. Ekspeditor müqavilənin pozulmasının qarşılaşılmaq qüvvənin, müştərinin və ya müştərinin cəlb etdiyi üçüncü şəxslərin, o cümlədən ekspeditorun müqavilənin icrasına cəlb etmədiyi şəxslərin təqsiri səbəbindən baş verdiyini sübut edə bilmədikdə müqavilə üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilmə müddətinin pozulmasına görə müştəriyə dəymiş zərərini əvəzini ödəyir.

25.2. Bu Qanunun 25.1-ci maddəsində qeyd edilən halda ekspeditor hər gecikdirilmiş gün (baş çatmayan günlər tam gün hesab olunur) və ya saat (müddət saatlarla göstərilirsə) üçün ona ödəniləcək maddə 3 (üç) faizi miqdarında, lakin maddə 80 (səksən) faizindən çox olmamaq şərtilə dəbbə pulu (peniya) ödəyir.

25.3. Ekspeditor müştərinin yüklərinin məsuliyyət, icarə və ya istifadəsində olan nəqliyyat vasitələri ilə daşınmasını faktiki olaraq həyata keçirdikdə daşıyıcı kimi məsuliyyət daşıyır.

Maddə 26. Müştərinin ekspeditor qarşısında məsuliyyətinin əsasları və dərəcəsi

26.1. Müştərinin nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi zamanı yaranan xərcləri ödəməkdən əsassız olaraq imtina etdiyi sübut edildikdə, digər şəxslərə verilmişə yol verilmir. Pretenziya vermək hüququnun başmasına verilməsi yol-nəqliyyat sənədlərində müvafiq qeydin olması ilə təsdiqlənir.

Maddə 28. İddia müddəti

28.1. Nəqliyyat-ekspedisiya müqaviləsindən irəli gələn tələblər üzrə iddia müddəti 1 (bir) il təşkil edir. İddia müddəti ekspeditora və ya müştəriyə qarşı iddia qaldırmaq hüququ yaranıqda andan (müştərinin və ya ekspeditorun hüquqlarının pozulduğunu bildiyi və ya bilməli olduğu andan) hesablanır.

28.2. İddia müddətinin axımı Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 379.4-2-ci maddəsində qeyd edilən hallarda və müddətdə dayandırılır.

7-ci fəsil NƏQLİYYAT-ƏKSPEDİSİYA FƏALİYYƏTİ HƏYATYA KEÇİRİLƏRKƏN TƏQ